

4. República, guerra i repressió

Si els anys de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) van estar caracteritzats per l'arribada de contingents d'immigrants a la ciutat, atrets per les grans obres i infraestructures que afrontava Barcelona i per l'auge industrial de l'Hospitalet, que, com hem dit, no actuava de mera ciutat dormitori per als obrers que treballaven a la capital, sinó que també era capaç d'atraure pobladors per les indústries que havien anat obrint al seu terme municipal des de principis del segle XX, durant els anys 30 la situació canvia. En aquest sentit, l'evolució industrial de la ciutat va quedar afectada pels efectes del crack del 1929, cosa que va fer augmentar l'atur. Sense anar més lluny, si el 1931 hi havia unes 500 persones desocupades a la ciutat, tan sols cinc anys més tard la xifra va pujar a 4.000³⁴.

Pel que fa al barri, la dècada dels anys 30 del segle XX està marcada per la construcció de més habitatges i la urbanització de carrers. No al ritme vertiginós que veurem durant els anys 50 i 60, ja que la crisi econòmica va frenar-ne el creixement, però cal destacar que és durant els anys 30 que els carrers que s'havien delimitat als projectes urbanístics que es van presentar la dècada anterior començaren a allotjar les primeres casetes. En concret, és

al carrer Florida on es va construir més durant aquesta dècada, d'aquí que aquest topònim guanyés pes davant del tradicional de les Planes. Així i tot, els avenços en la urbanització de la zona van ser més aviat escassos, i el projecte de ciutat-jardí ideat per Puig i Gairalt el 1926 quedaria colgat i poc adaptat als canvis socials i polítics que havien de produir-se la dècada següent. D'aquí que el paisatge del barri durant els anys 30 estigués marcat per l'existència de diversos nuclis urbanitzats, com la Granota —l'únic dels primers indrets del barri urbanitzats del qual queda algun rastre en forma de casetes, al carrer Felip Pedrell— o Ceravalls, separats per franges de terreny buides o amb infraestructures que, anys més tard, dificultarien la urbanització de la zona.

Això pel que fa a la ciutat i al barri, perquè si aixequem la mirada veurem un país sumit en una crisi econòmica i política. La dictadura de Primo de Rivera s'havia demostrat com un autèntic fracàs, i els qui havien estat aliats durant els primers anys, com ara el nacionalisme català conservador encarnat en la Lliga, van acabar retirant-li el suport, així com tot aquell que va confiar en el regeneracionisme promès el 1923. L'oposició republicana, a més, va començar a organitzar-se, mentre que sindicats com la Confederació Nacional del Treball (CNT) van recuperar forces. A

34. VV.AA; (*op. cit.*, 1997), p.161.

més, les conxorxes militars aspiraven a fer caure el dictador, a qui se li havia agreujat un problema de diabetis. Tot plegat va fer que Primo de Rivera presentés la seva dimissió al rei Alfons XIII el gener del 1930, donant pas al període conegut com la dictablanda, un últim intent de salvar a la ja desprestigiada monarquia a través dels governs del general Berenguer i l'almirall Aznar.

No va ser possible, ja que un 14 d'abril del 1931, en conèixer els resultats d'unes eleccions municipals convocades pel règim el dia 12, es va proclamar la segona república. Les candidatures republicanes havien aconseguit la victòria a gairebé totes les grans poblacions del país, i tot plegat va portar a la caiguda del govern de l'almirall Aznar i la fugida del país d'Alfons XIII. A l'Hospitalet la candidatura de la Unió Republicana va obtenir 17 regidors, davant dels 11 de la Lliga Regionalista. El mateix dia 14 al matí es comentava que a Barcelona s'havia proclamat la república, i poc després l'alcalde Just Oliveras va entregar la vara de comandament al Comitè Revolucionari, que es va convertir en el govern provisional de la ciutat. A les cinc de la tarda d'aquella jornada, al balcó de l'Ajuntament onejava la senyera i la tricolor republicana. Aquest seria l'inici de cinc anys marcats per un estira-i-arrotonsa entre l'esperança del canvi i la reacció conservadora.

Cinc anys durant els quals se succeiran esdeveniments de gran importància històrica, com ara l'adveniment de l'autogovern a través de la Generalitat de Catalunya i l'estatut

de Núria el 1931-1932; la separació entre Església i estat del maig del 1931; la revolta a l'Alt Llobregat del 1932; l'intent de cop d'estat del general Sanjurjo del mateix any, o els fets de Casas Viejas del 1933 i la revolució anarquista de finals d'aquell any, que va tenir un focus important a l'Hospitalet. Una ciutat que, com hem comentat línies amunt, patia el problema de l'atur, que tenia la seva traducció en desnonaments quan els inquilins no podien satisfer el lloguer. Per altra banda, els treballadors, bona part dels quals formaven part de la CNT, exigien salaris més justos, cosa que va ocasionar una conflictivitat laboral elevada, amb diverses vagues que van afectar les indústries del municipi.

Per altra banda, cal destacar l'esforç de les autoritats republicanes per bastir escoles arreu del territori. Fins aleshores, el panorama educatiu a Espanya era esfereïdor: una pobra qualitat pedagògica amb escassos centres en mans d'una Església interessada a imposar una moral conservadora que relegava la dona a la procreació i a dur la casa. En el cas de l'Hospitalet, el 1923 hi havia només cinc escoles municipals o nacionals, quatre de les quals estaven al Centre i l'altra a Santa Eulàlia, mentre que hi havia tres més considerades no oficials, una d'elles, a Collblanc, era mixta. El 1929 se'n crearien sis de noves: una més al Centre, dues a Sant Josep, una al Torrent Gornal i dues més a Santa Eulàlia³⁵. I

35. DE PLANELL, Marta; 'Aproximacions històriques de l'ensenyament públic a l'Hospitalet (1574-1931)', a *Quaderns d'Estudi*, n.24, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2011, pp. 11-27.

*Barraques a la vora del
Pont de Matacavalls, en una fotografia
publicada el desembre del 1952 a
El Correo Catalán / CELH*

segons recull Domínguez citant la *Memòria* de 1932 que va publicar l'Ajuntament, la població en edat escolar el 1932 —de 4 a 14 anys— era de 8.367 infants, dels quals només el 30% estaven escolaritzats.

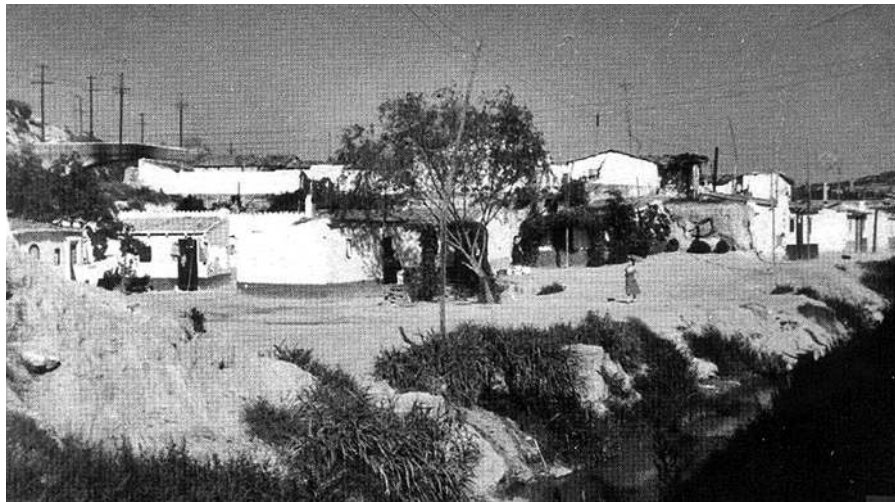
Per revertir la situació, s'apliquen els principis de l'Escola Nova, que propugnava una educació més oberta i dialogant, menys estricta i no basada en el càstig físic a l'alumne. Es tracta d'un moviment que neix a finals del segle XIX a Europa i que aterra a Catalunya a principis del segle, tot i que serà durant la Segona República quan s'impulsi amb el suport de les administracions. És en aquest context que es va impulsar la creació de l'escola de la Florida, dissenyada pel mateix Puig Gairalt segurament al carrer Llevant, cantonada amb Collserola, on hi ha la penya flamenca Antonio de Mairena, de la qual en parlarem més endavant.

Precisament en aquesta escola va fer classes durant aquells anys una icona de l'ensenyament local, Milagros Consarnau, que va rebre la Medalla de Plata de la Ciutat l'abril del 1972, en un acte al Saló de plens. Actualment,

una escola del barri de Santa Eulàlia porta el seu nom, en record de la seva tasca educativa a l'Hospitalet.

I tornant al fil històric, amb aquest panorama arribem a una data determinant en l'esdevenir històric local i nacional, el 18 de juliol del 1936. Mesos abans, al febrer, les forces d'esquerres agrupades al voltant del Front Popular van guanyar les eleccions generals, posant fi a l'anomenat bienni negre, durant el qual van governar les forces de dretes.

Si bé des d'un inici les forces conservadores van conspirar per aixafar la república, després de la victòria de les esquerres a les urnes del 1936 els intents de posar fi al règim republicà es van intensificar. D'aquesta manera, el 18 de juliol del 1936 un grup de militars van rebel·lar-se al protectorat del Marroc contra la legalitat republicana, donant principi a una sagnant guerra civil que va finalitzar tres anys més tard amb la victòria del bàndol rebel, que va rebre l'ajuda indissimulada de la Itàlia feixista i l'Alemanya nazi. La desfeta republicana donaria pas a 40 anys de dictadura, liderada per un dels generals que, ha-

*Barraques al peu del
Pont de Matacavalls, cap a l'any 1950
/ CELH*

46

vent jurat fidelitat a la república anys abans, la va acabar traint, Francisco Franco.

La guerra va suposar la mort de 600 hospitalencs al front i una trista i llarga postguerra marcada per la crisi i la repressió contra elements republicans i contraris al nou règim. Pel que fa a l'economia, aquesta etapa que arrenca el 1939 va suposar un estancament, ja que el règim franquista va implantar una política autàrquica, és a dir, de limitació al màxim de les importacions per intentar valdre's per si mateix, cosa que va comportar un fre a la indústria local, que ja havia patit els tres anys anteriors de guerra per la manca de matèries primeres i de recursos humans.

Per altra banda, el règim va posar en marxa una política repressiva que tenia l'objectiu d'eliminar tota oposició política. Es basava en la Causa General, un procés judicial d'investigació dels crims comesos a la rereguarda republicana durant la guerra i de qualsevol acció considerada poc patriòtica des de la instauració de la Segona República, que va instruir la fiscalia franquista. A l'Hospitalet, i tot i que les xifres varien segons l'autor, entre

50 i 60 veïns foren assassinats entre el 1936 i el 1939, 11 dels quals eren capellans o tenien vinculació estreta amb l'Església. Malgrat que la documentació de la Causa General té valor com a font històrica per reconstruir la repressió a la rereguarda republicana, diversos autors posen en dubte la seva objectivitat i recorden que va ser una eina propagandística del règim.

Sigui com sigui, un cop guanyada la guerra, les noves autoritats franquistes es van esmerçar a l'hora de depurar, detenir i executar membres de sindicats i partits polítics acusats de rebel·lió, a través d'una pirueta jurídica per la qual qui s'havia mantingut fidel a la legalitat republicana passava a ser ara el delinqüent. Amb tot, Josep Maria Solé i Sabaté comptabilitza 22 hospitalencs executats per les noves autoritats³⁶. Aquesta xifra, tanmateix, es queda curta, ja que estudis recents han demostrat que hi va haver més víctimes. L'investigador Jordi Cánovas³⁷ va afegir-ne un

36. SOLÉ, Josep M.; *La repressió franquista a Catalunya (1938-1953)*, Barcelona, Ed. 62, 1985, pp.63-64.

37. CÁNOVAS, Jordi; 'Hospitalencs afusellats. Els consells de guerra', a *L'Hospitalet, lloc de memòria. Exili*,

mes, mentre que Joan Corbalán³⁸ va trobar-ne 32, a partir del buidatge de tots els expedients dels afusellats a Barcelona a l'Arxiu del Tribunal Militar Tercer. Per la seva banda, l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) va publicar un estudi sobre els procediments militars sumaríssims de tot Catalunya, a partir del qual es desprèn que a l'Hospitalet hi va haver uns 800 veïns que van patir un procés d'aquestes característiques, el que representa un 1,65% del total de la població³⁹. L'ANC aporta 27 persones executades, a vegades coincidents amb les que indiquen Corbalán i Cánovas, i d'altres afegint nous noms a la llista. En total, si sumem els tres buidatges, apareixen 41 noms d'hospitalencs afusellats, per no parlar dels 13 veïns que van morir a la presó⁴⁰ o els 43 homes de la ciutat morts als camps de concentració nazis⁴¹.

Si bé la repressió va ser especialment cruenta a la Torrassa i Santa Eulàlia, el barri també va patir les atzagaiades de l'exèrcit d'ocupació.

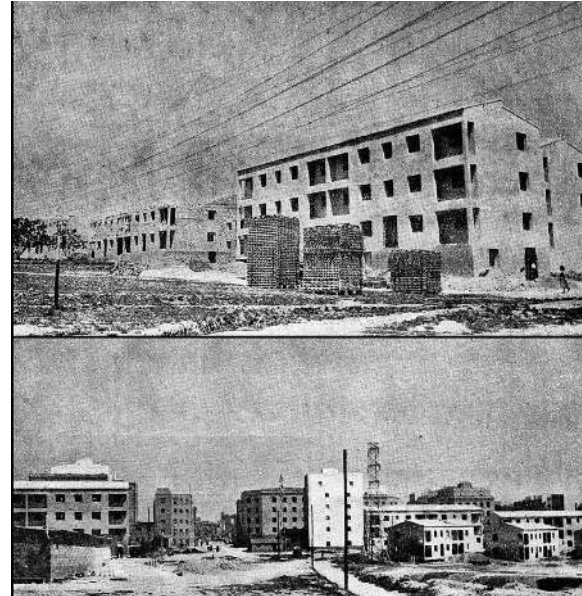
deportació, repressió i lluita antifranquista, l'Hospitalet, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2007.

38. CORBALÁN, Joan; *Justícia, no venjança. Els executats pel franquisme a Barcelona (1939-1956)*, Barcelona, Cossetània Edicions, 2008.

39. Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), *Procediments militars judicials (sumaríssims) 1930-1980 de l'Arxiu del Tribunal Militar Tercer de Barcelona*, Barcelona, Generalitat, 2015.

40. MONTBLANC, Joan; 'L'empresonament franquista a l'Hospitalet de Llobregat', a *Quaderns d'Estudi*, n.34, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2020, pp. 119-172.

41. GONZÁLEZ, Tania; *Los hospitalenses del triángulo azul. Identificación y trayectoria vital de los vecinos deportados a los campos nazis*, l'Hospitalet, Museu de l'Hospitalet, 2019.

La Florida l'any 1958: un barri en construcció / CELH

En dona testimoni una carta conservada a l'Arxiu Municipal, amb data de maig del 1939, que el comissari de la policia, Manuel Poch, va enviar a l'alcalde, José Wenceslao Marín, informant-lo que un grup de soldats havien abatut 10 persones a Santa Eulàlia i la Torrassa durant una *patrulla y razia contra la gente maleante*. Els militars van obrir foc, explica el policia, perquè havien intentat fugir. Traduït a un llenguatge lliure d'eufemismes, els militars havien aplicat la llei de fugues a aquestes persones. A través d'aquesta normativa, una pràctica repressiva amb dècades d'història, els policies o soldats podien disparar un presoner que intentava fugir, tot i que en la majoria dels casos eren els matei-

xos uniformats els que deien als detinguts que podien marxar i aquests, en fer mitja volta, eren assassinats a trets. Manuel Domínguez va resseguir les pistes d'aquests 10 represaliats al llibre de registre del cementiri —on consten cinc noms més de víctimes d'una altra ràtzia del 9 de maig— i les va posar noms i cognoms.

I resulta que quatre d'aquests homes vivien al nucli de cases de la Granota, a la Florida: es tracta de Juan Mellado, de 49 anys, casat i natural de Cuevas del Almanzora (Almeria), amb residència al carrer de Felip Pedrell; Basilio Juanes, de 38 anys, nascut a Lugo i resident a l'antic carrer de Martí Blasi, actual Finestrelles; José Morata, valencià de 38 anys, amb residència a l'antic carrer Bach de Roda, actualment Collserola, i Antonio García, de 37 anys, casat i natural de Totana (Múrcia), que vivia al carrer Llevant. El registre del cementiri indica que la causa de la mort és una *hemorràgia traumàtica*.

Aquest tipus d'accions repressives, malgrat l'arbitrarietat que destil·laven, encaixen perfectament amb la voluntat de les noves autoritats d'eliminar físicament qualsevol persona contrària al règim. De fet, el mateix alcalde va escriure el 8 de febrer del 1939, pocs dies després de l'ocupació de l'Hospitalet per part dels nacionals, una carta a la Guàrdia Civil expressant la seva preocupació perquè es “netegés” la ciutat d'aquests “elements indesitjables”: *Las características especiales de nuestra población, en la que radican gentes procedentes de todas las regiones de España,*

en general, de antecedentes poco recomendables, han permitido que nuestra Ciudad fuera siempre una población revolucionaria [...] Para que pueda imperar el derecho, se hace indispensable una actuación enérgica policial.

Tot i això, Domínguez tira una hipòtesi sobre les raons últimes d'aquestes execucions, i recorda que una setmana abans, el 30 d'abril, el comissari José León Giménez, que liderava la repressió a la ciutat, havia estat assassinat violentament en acte de servei *en el cumplimiento de su deber al proceder a la detención de gente indeseable*. L'endemà el governador militar de Barcelona, Pedro Yeregui, va visitar l'Hospitalet per fer una inspecció de les *fuerzas militares que guarnecen dicha localidad*, tal com consta a La Vanguardia del 3 de maig del 1939. L'historiador teoritza que potser les ràtzies dels dies 6 i 9 de maig van ser una venjança sobre la població civil per la mort del comissari Giménez.

Però la repressió no es va limitar als primers anys de la dictadura, ja que al llarg d'aquesta centenars de veïns van patir processos judicials que buscaven controlar la població i perseguir la militància antifranquista. En aquest sentit, Joan Montblanc ha estudiat a fons la l'empresonament franquista a la ciutat, del qual es desprenen 86 causes contra veïns i veïnes de la Florida, un 6,4% del total de l'Hospitalet⁴².

42. MONTBLANC, Joan; (*op. cit.*, 2020), p.153.

Barraques a l'altura del Pont de Matacavalls / Sr. Pino

Fugint de la repressió: les migracions de la fam i la manca d'habitatge

Aquest clima repressiu generalitzat a tot l'estat va servir com a esperó perquè durant la dècada dels 40 es reprenguessin les migracions al Principat. Si bé els estralls econòmics i socials de derivats de la Guerra Civil van alentir els processos migratoris a Espanya, el flux de migrants peninsulars cap a terres catalanes no es va arribar a interrompre mai, malgrat que les xifres de moviments migra-

toris de les següents dècades faran ombra les dels anys 40. És per aquest motiu que, tradicionalment, les migracions de postguerra s'han menystingut o ignorat, deixant un buit entre la primera onada de principis de segle i la que arrencaria la dècada dels 50. Un espai que en els últims anys ha estat omplert per aportacions de diversos autors que han demostrat que Catalunya, i sobretot l'àrea de Barcelona, va seguir rebent immigrants que arribaven d'altres parts d'Espanya després de la guerra.

A més, durant aquest període es comencen a registrar fluxos que arriben a Catalunya des de territoris més llunyans, és a dir, que hi ha una nova extensió del camp migratori català a gairebé la totalitat del territori espanyol. I, com hem dit, la desfeta de la guerra va tenir-hi molt a veure. No debades, alguns autors les van batejar com les migracions de la fam. Tot i que uns altres, com ara Angelina Puig, van demostrar en el seu moment que la motivació econòmica no estava sola al centre de la decisió de marxar⁴³. I és que la repressió contra elements republicans i d'esquerres que va engegar el règim franquista va empènyer moltes persones a fugir dels pobles, sobretot del sud d'Espanya —on la persecució va ser especialment punyent durant i després de la guerra—, per assolir l'anonimat de les grans ciutats. Al barri trobem el cas de la Carolina Aguado, nascuda en un municipi de la província de Toledo del qual va ser alcalde el seu pare durant la República. La Carolina va explicar als nois i noies del Fontseré fa uns anys que es va instal·lar al barri a principis dels anys 50. *Nuestra familia estaba muy perseguida porque mi padre en el pueblo había sido alcalde del Frente Popular, después lo llevaron a la cárcel, estuvo allí 10 años*⁴⁴.

Tanmateix, a la ciutat hi havia manca d'habitatges, i algunes d'aquestes famílies van

43. Veure PUIG, Angelina; 'La Guerra Civil espanyola, una causa de l'emigració andalusa en la dècada dels anys cinquanta?', a *Recerques*, 31, 1995, pp. 53-59. També és recomanable la lectura de PUIG, Angelina i ORTEGA, M. Teresa; *Andalucía y Catalunya: Dictadura y emigración*, Barcelona, Edicions Bellaterra, 2020.

44. *La Florida. La historia contada por su gente...*

haver de refugiar-se a coves i barraques escampades per tota l'àrea metropolitana, davant la falta de resposta de les autoritats franquistes i els privats. El problema era tal que el mateix arquebisbe de Barcelona, Gregorio Modrego, va escriure diverses pastorals els anys 40 i 50 dedicades al que a l'època es definia com *el problema de la vivienda*. Així i tot, a l'arquebisbe no li va tremolar la pols a l'hora de beneir l'actuació del governador civil, l'infame Felipe Acedo, que entre el 1948 i el 1957 va expulsar unes 15.000 persones que buscaven un futur millor a Barcelona⁴⁵. Perquè el règim, lluny d'afavorir les migracions cap a Catalunya, les va combatre en un primer moment, fins al punt de considerar aquests contingents de persones com a pròfugs o dissidents que intentaven escapar del control de les autoritats. D'aquesta manera, qualsevol viatger de l'estació de França que tingués pintes de migrant era detingut per la policia i enviat de tornada al seu poble, abans de passar pel palau de les Missions, a Montjuïc, una espècie de CIE de l'època. De fet, hi ha testimonis de persones que baixaven en marxa dels trens abans d'arribar a Barcelona per evitar ser detinguts. I molts d'aquests ho feien a les vies al seu pas per les Planes.

Sigui com sigui, la incapacitat de les autoritats per donar resposta a les mancances d'habitatges va propulsar el barraquisme, que per a l'escriptor Francesc Candel era "la gran tara del suburbi, la degradació de l'im-

45. Vegeu AROCA, Jaume; 'Cuando la Barcelona franquista expulsaba a los migrantes', a *Andalucía en la Historia*, 28, 2010, pp.18-23

migrant⁴⁶. La immigració rural va optar per cases d'auto- construcció o bé per aprofitar la morfologia del terreny per viure-hi. De fet, algunes coves de la ciutat que es van fer servir com a refugis antiaeris van ser ocupades posteriorment pels migrants que arribaven i no podien accedir a un habitatge. Sense anar més lluny, fins als anys 60 encara hi havia qui vivia en aquests forats a la terra. I el barri no va ser aliè a aquest fenomen, ja que a banda i banda del pont de Matacavalls, que connecta Sant Josep i les Planes, i per sota del carrer Teide, a tocar del cementiri, es van instal·lar desenes de famílies. Com a zona de frontera entre la Marina i el Samontà, els desnivells generaven buits al terreny que van convertir-se en habitatges improvisats. Davant del perill que suposaven aquests refugis —de fet, hi va haver algun despreniment—, l'Ajuntament hi posaria remei el 1953 tapiant l'entrada a les coves, tot i que els seus inquilins van construir les barraques just al davant⁴⁷. També hi ha testimonis que assenyalen que al carrer Aigües del Llobregat durant els anys 50 i 60 hi vivia gent en barraques i coves que havien fet als terrals. Ho va explicar l'Aurora Agustina als nois del Fontserè, en el marc del treball sobre memòria oral del barri⁴⁸, i coincideix amb els recomptes que el consistori de l'època va elaborar, com veurem més avall.

46. CANDEL, Paco; *Els altres catalans*, Barcelona, Edicions 62, 1964, p. 229.

47. SÁEZ, Daniel; 'La ciutat no autoritzada. El barraquisme a l'Hospitalet de Llobregat', a *Quaderns d'Estudi*, n. 30, Centre d'Estudis de l'Hospitalet, 2016.

48. *La Florida. La historia contada por su gente...*

L'elevada presència de barraques a la ciutat va portar a 900 d'aquestes famílies a auto organitzar-se el 1953 en un cens i oferir la possibilitat de pagar un lloguer pels seus infra-habitatges. Aquell any els barraquistes van enviar una carta al bisbe Modrego per reclamar la seva atenció⁴⁹. La carta, amb data de 28 de febrer del 1953, xifra en 3.127 els hospitalencs que vivien aleshores en barraques a la ciutat, els quals, indica la missiva, feia un any que litigaven per buscar una sortida a la seva *deplorable situación, sin ni siquiera haber dado hasta la fecha con quien consienta en atenderlos*. La carta alerta de les situacions que es vivien diàriament als nuclis barraquistes —*la anarquía reinante en ellas*, avisa— i, malgrat valorar positivament l'actitud de dos anys abans del consistori, quan van dialogar amb ells per buscar solucions a la seva problemàtica, demana ajuda a l'arquebisbe, que aquell 1953 estava enfeinat amb el projecte de construcció d'habitatges posterior a la celebració del XXXV Congrés Eucarístic Internacional, celebrat a Barcelona un any abans. *Suplicando que se digne prestarles su atención*, culmina una missiva desesperada i signada pels delegats dels nuclis barraquistes de la ciutat.

A l'Arxiu Diocesà de Barcelona consta una resposta que el doctor Modrego va enviar no als barraquistes, sinó a l'alcalde de l'Hospitalet, José Tayà. En general, aquest arxiu conserva totes les cartes que remetia el bisbat en forma de resposta a les peticions que hi arri-

49. Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxius de Parròquies, Santa Eulàlia de Mèrida, n. 462.

baven de tota la diòcesi; en aquest cas no es conserva una hipotètica contestació per escrit del prelat als barraquistes, i desconeixem si s'ha perdut o si, directament, no els va fer cas i, per tant, no hi ha missiva. Analitzant l'escrit que va adreçar Modrego a Tayà el 3 de març del mateix any, hom s'inclina a pensar que, en efecte, no hi hauria hagut cap resposta, almenys a través del correu postal oficial, als barraquistes. El doctor Modrego explica a l'alcalde Tayà que ha rebut la missiva dels barraquistes reclamant la seva intercessió *por la digna solución de su gran problema*. El prelat, lluny de transmetre-li al crit d'alerta d'uns ciutadans als quals, recordem, feia un any que ningú no els feia cas —tal com denunciaven a la missiva anterior—, es va quedar amb la part 'positiva' de tot plegat. *Me consta, y ellos mismos lo reconocen, lo mucho que ese Excmo. Ayuntamiento de su digna presidencia se preocupa de esta necesidad*. I, satisfet amb això, evita *recomendar aquella petición*, és a dir, la que li feien els barraquistes perquè intervingués en el seu problema, i felicita Tayà i a la seva *digna Corporación Municipal por los buenos deseos que las animan, y por la cristiana acogida que no dudo habrán de prestar a las legítimas aspiraciones de sus humildes ciudadanos*. L'alcalde Tayà va recollir el guant de Modrego i li va agrair l'interès, alhora que li prometia solucionar la qüestió barraquista *con la más estricta [sic] caridad cristiana*⁵⁰.

50. ADB, Arxius de Parròquies, Santa Eulàlia de Mèrida, n. 462. Pel que fa a l'actuació municipal davant l'erecció de centenars de barraques arreu de la ciutat, el consistori va crear el departament de Viviendas no

El cert és que l'Ajuntament de l'Hospitalet no es va caracteritzar precisament per portar a la pràctica una política efectiva per a solucionar la qüestió de la manca d'estatge, que provocava que un 20% de les famílies hospitalenques no tinguessin habitatge o l'haguessin de compartir⁵¹. Els mandats dels alcaldes Tayà (1952-1956), Ramon Solanich (1956-1962) i, sobretot, Matías de España (1962-1973) no van aportar solucions, atès que no comptaven amb una política definida pel que fa a l'habitatge.

En un informe de l'Ajuntament elaborat el 1963, es comptabilitzen un total de 1.281 barraques a tota la ciutat, en les quals vivien 1.271 famílies, o cosa equivalent, 5.504 persones. En aquest document, disponible a l'Arxiu Municipal⁵², hi consten carrers importants del barri com ara l'avinguda Electricitat —on hi havia set barraques amb una trentena d'habitants—, Aigües del Llobregat —dues famílies de tres i quatre persones a dues barraques—, l'avinguda del Torrent Gornal —cinc barraques—, el carrer Felip Pedrell —una baraca ocupada per tres persones—, el carrer Florida —vuit barraques ocupades per més de tres persones—, Martí Blasi —amb 17 barraques—, Enginyer Moncunill —amb tres—, Renclusa —vuit barraques—, Subur —18 bar-

Autorizadas. Veure SÁEZ, Daniel; (*op. cit.*, 2016), p.163.

51. SANTACANA, Carles; *Victoriosos i derrotats. El franquisme a l'Hospitalet, 1939-1951*, l'Hospitalet, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994, p.91.

52. Estadística de viviendas no autorizadas existentes en Hospitalet con especificación del número de familias y habitantes, AMHL, Fons municipal, 101_J200_1963_s/n.

raques— o la mateixa zona de Matacavalls —amb 14 barraques—. És curiós destacar com en els carrers més antics del barri i que van donar peu al seu naixement, com Florida, Subur o Renclusa, la presència de barraques és molt elevada.

Hem fet un salt important en el temps, però. Cal fer marxa enrere i tornar als inicis dels anys 40, quan es va començar a gestar una de les obres més rellevants de la història del barri: la construcció dels Blocs Florida, els quals, precisament, volien donar resposta a la manca d'habitatge.